

Od Wergelanda do Stuelanda
(Poezija trinaest norveških pjesnika)

Nakladnik
Fidipid Zagreb

Biblioteka prijevodne književnosti
Knjiga 4.

Za nakladnika
Slobodan Delalić

Urednici
Tonko Maroević
Diana Burazer

Design omota
Elvis Duspara

Layout i grafička priprema
Fidipid Zagreb

Tisak
Sklad boja Zagreb

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna knjižnica - Zagreb

UDK 821.113.5-1=163.42(082)
821.113.5.09"18/19"

OD Wergelanda do Stuelanda : (poezija
trinaest norveških pjesnika) / s norveškog
preveo Munib Delalić. - Zagreb : Fidipid,
2006. - (Biblioteka prijevodne
književnosti ; knj. 4)

ISBN 953-99842-4-X

1. Delalić, Munib
I. Norveški pjesnici — 19.-20. st.

460424009

© Za hrvatsko izdanje Fidipid 2006

Printed in Croatia 2006

OD WERGELANDA DO STUELANDA

(Poezija trinaest norveških pjesnika)

S norveškog preveo
Munib Delalić

Blagi Aviani posvećeno

S A D R Ź A J

Henrik Wergeland	
Za slobodu tiska	13
Nakon kuće vremena	13
Proljeću	14
Mojoj maćuhici	16
Lijepa obitelj	17
Kristofer Uppdal	
(Strah me je govornice...)	21
Grohot dinosaura	21
Ledeni brijeg (I – VI)	23
U crnoj noći (I – III)	27
Krik	31
Olaf Bull	
Tebi	35
Kamen	36
Ars longa	37
Metopa	42
Sumrak u predjelu	44
Arnulf Øverland	
Stotine violina	47
Pričest	47
Iz poljske bolnice	48
Sluga	49
Ljetna noć	50
Program	51
Svaki dan života	51
Idem uokolo	52
Minute života	53

Takav je san bio	54
Krotko razmatranje	56

Tarjei Vesaas

Kiša u Hirošimi	57
Atomsko jezgro	58
Zmijin put	58
San	59
Netko stalno vesla	60
Poziv	62
Čamac na kopnu	62
Vrata se otvaraju	63
Iz knjige ljubavi	64
Bezimeni prsten u deblu	65
Kamenom zatvoren	66
Čamci na pijesku	67
Stidljiva riječ	68
U čamcu	69

Halldis Moren Vesaas

Jučer rođena	70
Nevjestina molitva	71
Val	71
Tvoje riječi	72
Riječi kraj ulaznih vrata	73
Uspavanka	74
Uspomena s puta u zimu 1965.	75
Lutala sam nadugačko... ..	76
Uspomena s puta u ljeto 1985.	77
Gardenija	78
Tamo je on	79
Lijepo i najljepše	80

Paal Brekke	
Puževa nam kućica dom (I – II)	81
Gdje sve staze nestaju	82
Afroditina pjesma	83
Kao u kino-dvorani	84
Oglas	85
Torzo	86
Solipsizam (I)	86
Solipsizam (II)	87
Dijalog	87
Dubrovnik	88
Tetrijev	88
Umirući Bosanac (I – III)	89
Ostinato (ulomak)	91

Erling Christie	
Mrtvi krajolik	94
Sveta je nada	95
Molitva za žive	96
Daleko unutra	97
Serenada za plavu gitaru (ulomak)	98
Smrt nije oproštaj	100
Spavaj mirno	101
Jutro u listopadu	102
Učenja (I – II)	102
Sve svjetiljke upali	103
Mozart	104
Jesenje oslobađanje	104
Svijet postoji	105

Kate Næss	
Još	107
Kolovoška večer	108

Izjava	109
LP	110
Ne	111
Srijeda	112
Norvežani	113
Što brodovi hoće	114
Pad	114
Primatelj	115
Stanovnici	116
Mir	117

Eldrid Lunden

Prazvuk	118
(Noć u šumi...)	118
(Jutro...)	119
(I kasnije...)	119
(Ti si moje oko...)	119
(Moraš odlučiti...)	120
(Moraš odlučiti...)	120
(Za zeca se kaže...)	121
(Voda s tim mrtvo-tihim...)	121
(Vani pored međa...)	122
(Taj njen blistavi pogled životinje...)	122
(Je li to muškarac?...)	123
(Kušam oprezno riječju zvijezda...)	123
Hilda L. (1901 – 1998)	124
(A kome se još sluša...)	124
(Vježba slušanja...)	125
17. 09. 01.	125
(Mislim na prazan prostor...)	125
(Što si uradila da bi postala...)	126
(Nešto sja neobjašnjivo...)	126
(Tamo na igralištu...)	126

(Sva ljudska nada...)	127
(San u našem životu...)	127

Anne Bøe

(Stablo se povija...)	128
(Dolazimo)	128
Valovi	129
Tata	130
U nekom drugom godišnjem dobu	131
Sve što je ostalo	131
Ruka	132
Zimsko sjeme	133
Sizifovo sunce	133
Zrikavci	134
Bijelo	135
Sve što sam trebala reći	135
Ništa više nema što traje	137

Rune Christiansen

Iz provincije	138
Krov	138
Život nije nikakav san	139
More sol i krv slatka	139
Krov ponad prozora	140
Snatrenje blagog vremena	140
Soba	141
16.30 rujan	141
Sve osim nje	142
Kaži Bože da sam ovdje	142
Pitaj, kaže ona	143
Nebeska škrinjica	143
Zrak	144
Dodi nedovršena	144

Vrteška	145
Nedovršena simpatija	145
Iza uvijek	146
Oui je te dis adieu	146

Espen Stueland

Ponekad se ovisnost osvijetli	147
Nasumce	147
Koliko treba istomišljenika	148
Riječ je konfrontacija	148
Neizdrživo je kad te ne slušaju	150
Praksa	151
Witz – Gesamtschuld	152
S rupom na sebi	153
Sljedeći put kad ti molitva bude uslišena bit će zaobiljno	154
Prije i poslije opasnosti	155
Svako iskustvo nalaže	158
Uz poeziju norveških pjesnika	159
Bilješke o pjesnicima	177

ZA SLOBODU TISKA

Gdje to netko uživa, kome je dobro
i lijepo i slobodno u prisili?
Udaviš li livadu – trava ne biva zelenilom;
sveži orla, umrijet će u svojem uresu;
izvor zaustavi, što s pjesmom je započeo
svoj hod odvažni brzi,
on blato će postati otrovno!
Priroda mrzi jako, nemilice,
svaku prinudu.

Mogu li onda izvori duha, misli bijeg,
podnijeti prisilu?
Hoće l' istina sjati tek kriomice,
u vlastito srce zatvorena,
kao svjetiljka Aladina koji cvili
u dubokoj tamnoj spilji?
Ne, tisku, svoju snažnu ruku podigni!
Cijeli svijet u svojoj srdžbi
od prisile oslobodi!

NAKON KUĆE VREMENA

Kamen u Stjepanovu čelu –
On laž je, protivnik istine.
Glupa ruka, puna zloće,
što na duh ciljati hoće! Oh,
što s pobjednim sjajem, što od rane
se otkida, koji rijekom krvi teče?

Laž samo na tren pobjeđuje.
Riječ istine nikad ne nestaje.
Kao lepeza laganoga lana
obrušava se strašna lavina,
dovoljna da sahrani cijeli
svijet kad on više nije svet.

Al' ne sm'je se tiho šaptati.
Prijatelj istine svaki to mora znati.
Uvijek u svemu budi svoj!
Vještina je to pobjede, dragi moj!
Kao Stjepan međ' stijenjem,
moraš uspravan stajati, makar i sam.

Sv. Stjepan, bio je kamenovan radi odanosti svojoj vjeri

PROLJEĆU

O proljeće! Proljeće! Spasi me!
Nitko te nije od mene volio nježnije.

Tvoja je prva travka za me vrijednija od smaragda.
Tvoje anemone zovem uresom godišnjim,
iako dobro znam da i ruže će doći.

Često su se one strasno za mnom svijale.
Bilo je kao da su me princeze voljele.
Ali pobjegoh: Anemona, proljeća kći, vjeru je moju imala.

I posvjedoči onda, anemono, pred kim ja strasno klečah!
Posvjedočite, maslačku prezreni i podbjelu,
da o vama brinuh više no o zlatu, jer vi ste djeca proljeća!

Svjedoči, lastavico, da slavlje priredih za te kao kad kući se
izgubljeno dijete vrati, jer ti si proljeća glasonoša.

Potražite gospodara ovih oblaka i zamolite da ne stresa više
strelice u moju grud sa svojih hladnih plavih visina.

Posvjedoči, staro drvo, koga to njegovah poput božanstva
i čijim pupoljcima svakog proljeća zborih življe nego biserima!

Posvjedoči, ti kojeg tako često grlih
s praunukovim poštovanjem sijedoga pradjeda.
Ah, koliko li puta ne poželjeh mladim javorom biti
od tvoga besmrtnog korijenja i krošnju svoju s tvojom pomiješati!

Da, starino, posvjedoči za me! Tebi će se vjerovati.
Ti si poput patrijarha dostojanstven.

Moli se za me, vinom ću poškropiti korijenje tvoje
i ožiljke ti poljupcem liječiti.

Sva ti krošnja mora biti u najljepšem u svijetlozelenom,
svi tvoji listovi ka nebu trebaju šumiti.

O proljeće! starina više za me, iako je promukla glasa.
U visinu on svoje ruke pruža i, anemone, tvoja
plavooka djeca kleče i mole da spasiš me –
mene, što tako te nježno voli.

KIŠA U HIROŠIMI

Kad podigla je ruku
da dohvati čajnik
zaslijepilo ju je svjetlo –

ništa više
sve je nestalo
njih nije bilo
pretvoreni u paru i oblak,
tajnoviti i nijemi, peli su se.
Uzvik u tom nije bio uzvik.
No zemlja je glasno i jako
stisnutom šakom udarila nebo
pri zlostavljanju,
– da sve živo na cijelom
svijetu znade
a da shvatiti ne može:
Hirošima...

Sumaglica se miljama pela,
u njoj su bili oni,
u praoblik pretvoreni.
Štit pare
ponad komada zemlje.
Od tog malo biti.
U podizanju postojati –
Ali ne više.
Ubrzo je još iz kaosa podignuto.
Sumaglica – guste kaplje,
što vječito su se stvarale
bez početka i bez kraja.

Padali su,
lebdeći, nijemi,
u teškoj kiši, dolje...

ATOMSKO JEZGRO

Ta velika životinja
koju smo dozivali
i preklinjali,
napokon nam je molitvu uslišila.

Što smo tražili
to smo i dobili –
i sad je evo tu.
U prvoj godini mira i slobode stiglo.

Jesi li to bljeđi?
Je li malo drukčije
no što si mislio
– tu gdje zadnji kraj ponora stojiš?

ZMIJIN PUT

To suncem ugrijano brdo
ima ravni blagi vrh
i oštre kose strane
– nitko tamo ni za živu glavu ne ide.

Nitko tu nikog nije susreo.
Nikad nikakva traga na kamenu.
Nikad vrijes nije zašuškao.
Brdo je užasom sjalo.

Kao klizavi led
preko vrelih prsa –
no brdo je nijemo
nikakva glasa s njega
dok dana još nije
kad i ono se i oblaci oglase.
Tad i zmija preko njega prijeđe,
polako ga svojim
hodom izbrusi,
i ptica koja se povlači
zapjeva.

SAN

...početak
ovdje nije,
a i kraj
je skriven,
nitko se ovdje ne zaustavlja,
u struji,
u dahu u duši
pored stvari što neshvatljive su,
neshvatljive
kao miris prolazne

jutarnje kiše,
neizrecive
kao pogled na šumaricu
pod proljetnim snijegom,
nemoćne
poput duše u samoći
i gorke
kao riječ nemoguća
i okašnjela,
gorke
kao misao da sad
se pružaš
ispred ogledala
neiskaziva sunca
u svom sjaju
koji nitko spaziti neće.

NETKO STALNO VESLA

Dan je na izmaku
– i netko stalno vesla.

Tamno brdo,
od večeri tamnije,
s crnim se naborima
ponad vode naginje:
Sunovraćeno lice
s ustima u jezeru.
Nitko ne zna sve.

Onamo netko vesla,
u krug,
jer brdo ga upija.
Zalutali pljusak u vodi.
Iznemogla škripa u drvetu.
Zalutala vjerna duša vesla
što uskoro će dnom biti upijena.

On ondje stoji i
onaj drugi,
u naborima brda,
u crnjem od crnog,
i osluškuje.
Oduzet od grijeha.
Osluškuje ukočen.
Ukočen od straha
jer netko tu vesla...

Morao bi naići vjetar
i plavkasto svjetlo
naprijed i natrag
poput vreloga željeza
i mraza.

Netko noćas stalno vesla.
Nitko to nitko ne vidi.
Nitko ne zna
tko brdo zapljuskuje
kad mračno je sve.
Nitko ne zna dna
u jezeru Straha.
Nitko ne zna
tko li to vesla
a tko li veslati ne može.

BILJEŠKE O PJESNICIMA

Henrik Wergeland

Pjesnik, dramski pisac, prozaik, rodio se u Kristiansandu 1808, umro u Oslu 1845.

Pjesnička djela: *Digte. Frøste Ring* (Pjesme. Prvi krug, 1829), *Skabelsen, Mennesket og Messias* (Stvaranje, Čovjek i Mesija, 1830), *Folkeviser; Første Række*, (Narodne pjesme, Prvi niz, 1832), *Folkeviser; Anden Række* (Narodne pjesme, Drugi niz, 1832), *Spaniolen* (Španjolac, 1833), *Folkeviser; Tredje Række* (Narodne pjesme, Treći niz, 1833), *Digte. Anden Ring* (Pjesme. Drugi krug, 1833), *Poesier* (Poezije, 1838), *Vinterblommer i barnekammeret* (Zimsko cvijeće u dječjoj sobici, 1840), *Jan van Huysums Blomsterstykke* (Cvjetni komad Jana van Huysuma, 1840), *Svalen* (Lastavica, 1841), *Langeleiken* (Duga igra, 1841), *Jøden. Ni blomstrende torneqviste* (Židov. Devet procvjetalih trnovih grančica, 1842), *Den engelske Lods* (Engleski peljar, 1844), *Jødinden. Elleve blomstrende torneqviste* (Židovka. Jedanaest procvjetalih trnovih grančica, 1844), *Mennesket* (Čovjek, 1845), *Hassel-Nødder* (Lješnjaci, 1845).

Kristofer Uppdal

Pjesnik, romanopisac, novelist, rodio se 1878. u Beitstadu kraj Steinkjæra, u zavičaju je i umro, 1961.

Pjesnička djela: *Kvæde* (Pjesme, 1905), *Ung sorg* (Mlada žalost, 1905), *Sol-laug* (Sunčana kupelj, 1908), *Villfuglar* (Divlje ptice, 1909), *Snø-rim* (Snježne rime, 1915), *Solbløding* (Sunčevo krvarenje, 1918), *Elskhug* (Ljubav, 1919), *Altarelden* (Oltarski oganj, 1920), *Ung sorg og andre dikt* (Mlada žalost i druge pjesme, 1926), *Galgeberget* (Ludi brijeg, 1930), *Hagamannen* (Haganin, 1939), *Kulten I-III* (Kult, 1947), i posthumno objavljene knjige *Hestane mine* (Moji konji, 1963), i *Løysinga* (Otapanje, 1965).

Olaf Bull

Pjesnik, dramski pisac, romanopisac, rodio se u Oslu 1883, gdje je i umro, 1933.

Pjesnička djela: *Digte* (Pjesme, 1909), *Nye digte* (Nove pjesme, 1913), *Digte og noveller* (Pjesme i novele, 1916), *Stjernene* (Zvijezde, 1924), *Metope* (Metopa, 1927), *De hundrede aar* (Stotine godina, 1928), *Oinos og Eros* (1930), *Oslo-hus* (Oslanska kuća, 1931), *Ignis Ardens* (1932).

Arnulf Øverland

Pjesnik, novelist, esejist, dramski pisac, rodio se u Kristiansundu 1889, umro u Oslu, 1968.

Pjesnička djela: *Den ensomme fest* (Usamljeno slavlje, 1911), *De hundrede violiner* (Stotine violina, 1912), *Advent* (1915), *Brød og vin* (Kruh i vino, 1919), *Berget det blå* (Plavetni brijeg, 1927), *Hustavler* (Kućni propisi, 1929), *Jeg besværger dig* (Preklinjem te, 1934), *Riket er ditt* (Carstvo je tvoje, 1934), *Den røde front* (Crveni front, 1937), *Ord i alvor* (Riječi u opasnosti, 1940), *Vi overlever alt!* (Nadživjet ćemo sve!, 1945), *Tilbake til livet* (Natrag u život, 1946), *Fiskeren og hans sjel* (Ribar i njegova duša, 1950), *Sverdet bak døren* (Mač za vratima, 1956), *Den rykende tande* (Zadnja misao, 1960), *På Nebo bjerg* (Na brijegu Nebo, 1962), *Livets minutter* (Minute života, 1965).

Tarjei Vesaas

Pjesnik, romanopisac, novelist, dramski pisac, rodio se u mjestu Vinje 1897, tu je i umro 1970.

Pjesnička djela: *Kjeldene* (Izvori, 1946), *Leiken og lynet* (Igra i munja, 1947), *Lykka for ferdesmenn* (Sreća za lualice, 1949), *Løynde eldars land* (Tajna ognjene zemlje, 1953), *Ver ny, vår draum* (Nov budi, snu naš, 1956), *Liv ved straumen* (Život pokraj struje, 1970).

Halldis Moren Vesaas

Pjesnikinja, novelist, prevoditeljica, pisac za djecu i mlade, rodila se u Trysilu 1907, umrla u Oslu, 1995.

Pjesnička djela: *Harpe og dolk* (Harfa i bodež, 1929), *Morgonen* (Jutro, 1930), *Strender* (Obale, 1933), *Lykkelege hender* (Sretne ruke, 1936), *Tung tids tale* (Govor teškog vremena, 1945), *Treet* (Drvo, 1947), *I ein annan skog* (U nekoj drugoj šumi, 1955), *Livshus* (Kuća života, 1995).

Paal Brekke

Pjesnik, romanopisac, književni kritičar, prevoditelj, rodio se u Rørosu 1923, umro u Oslu, 1993.

Pjesnička djela: *Av din jord er vi til* (Od tvoje zemlje jesmo, 1942), *Fri är du född* (Slobodnu si godinu porodio, 1943), *Jeg gikk så lange veier* (Hodio sam tako dugim cestama, 1945), *Skyggefektning* (Mačevanje sjena, 1949), *Løft min krone, vind fra intet* (Krunu mi podigni, vjetre s ničega, 1957), *Roerne fra Itaka* (Veslači sa Itake, 1960), *Det skjeve smil i rosa* (Kiseli osmijeh u ruži, 1965), *Granatmannen kommer* (Granatni čovjek stiže, 1968), *Aftenen er stille* (Predvečerje je tiho, 1972), *Syng, ugle* (Pjevaj, sovo, 1978), *Flimmer. Og strek* (Titranje. I crta, 1980), *Men barnet i meg spør* (Ali dijete u meni pita, 1992), i nakon smrti objavljena knjiga *Ostinato*, 1994.

Erling Christie

Pjesnik, esejist, književni kritičar, prevoditelj, rodio se u Oslu, 1928, gdje je i umro, 1996.

Pjesnička djela: *Drøm om havet* (San o moru, 1954), *Serenade for blå gitar* (Serenada za plavu gitaru, 1956), *Minus. Satiriske dikt* (Minus. Satirične pjesme, 1959), *Tegnene slukner* (Znaci se gase, 1960).

Kate Næss

Pjesnikinja i prevoditeljica, rođena u Oslu, 1938, tu je i umrla, 1987.

Pjesnička djela: *Billedskrift* (Slikovnica, 1962), *Mørkerommet* (Tamna komora, 1964), *Blindgjengere* (Nedetonirano, 1969).

Eldrid Lunden

Pjesnikinja, esejistica, rođena 1940, u Naustdal, živi u mjestu Bø.

Pjesnička djela: *f.eks.juli* (npr. srpanj, 1968), *Inneringa* (Okružena, 1975), *hard. mjuk* (tvrdo. meko, 1976), *Mammy, blue* (1977), *Gjenkjennelsen* (Prepoznavanje, 1982), *Det omvendt avhengige* (Obrnuto ovisno, 1989), *Noen må ha vore her før* (Neki su morali biti ovdje prije, 1990), *Slik Sett* (Tako Videno, 1996), *Til stades* (Prisutni, 2000), *Flokken og skuggen* (Mnoštvo i sjena, 2005).

Anne Bøe

Pjesnikinja, rođena u Ålesundu 1956, živi u Oslu.

Pjesnička djela: *Silkestein* (Svileni kamen, 1984), *Ordenes kildemor* (Izvorkinja riječi, 1987), *Ildrose* (Ognjena ruža, 1989), *Sinobersol snø* (Snijeg sunčanog cinobera, 1993), *ingensteds overalt* (posvuda nigdje, 1994), *krigslogikkene* (logike rata, 2001), *Sisyfos synger* (Sizif pjeva, 2003).

Rune Christiansen

Pjesnik, romansijer, prevoditelj, rođen 1963. u Bergenu, živi u Oslu.

Pjesnička djela: *Hvor toget forlater havet* (Gdje vlak napušta more, 1986), *Sanger fra måneraketten* (Pjesme iz mjesečeve rakete, 1987), *I dødvanne* (U ćorsokaku, 1989), *Skilpaddedøgn* (Kornjačin dan, 1991), *En følsom tid* (Osjetljivo vrijeme, 1993), *Motor-melkeveien* (Mliječni put motora, 1994), *Anticamera* (1996), *Etter alltid* (Nakon uvijek, 1999), *Om trær som vokser seg skakke i trange skyggefulle hager, men som likevel (eller nettopp derfor) gjør inntrykk og som man husker livet ut* (O drveću što ukoso raste u gustim sjenovitim vrtovima, ali koje je ipak (ili baš zato) dojmljivo i pamti se do kraja života, 2002).

Espen Stueland

Pjesnik, romanopisac, esejist, književni kritičar, prevoditelj, rođen u Porsgrunnu 1970, živi u Oslu.

Pjesnička djela: *Sakte dans ut av brennende hus* (Lagani ples iz kuće koja gori, 1992), *Stemmens pantomime* (Pantomima glasa, 1996), *Å si om seg selv* (O sebi reći, 2003).

Bilješke o pjesnicima:
M. Delalić

Objavljivanje knjige su pomogli
Norveški fond za kulturu
i NORLA (Norwegian Literature Abroad) iz Osla